



Universitatea din Oradea
Facultatea de Drept



**Asociația pentru apărarea drepturilor
și independenței judecătorilor din Oradea**

Percepția opiniei publice asupra activității instanțelor din Oradea

Martie 2010

Facultatea de Științe Juridice în colaborare cu Facultatea de Științe Socio-Umane din cadrul Universității din Oradea a inițiat un studiu cu privire la modul în care este fost perceput actul de justiție din instanțele judecătorești din Oradea.

Obiectivele anchetei au vizat testarea încrederii justițiabililor în justiției pornind de la imaginea concretă pe care aceștia și-o formează cu ocazia contactului direct cu instanța, fie ea judecătore, tribunal sau curte de apel. În acest sens analiza a urmărit măsurarea nivelului de încredere al justițiabilului în justiției, rezultat din imaginea creată de acesta în urma contactului cu toate compartimentele din cadrul instanței, de la greferi, arhivari la judecători și a nivelului de expectanță al justițiabilului, și anume identificarea problemelor percepute de către cetățeni, precum: durata lungă a procedurii în fața instanței, accesul la justiție, abordarea din partea judecătorului, claritatea procedurii (limbajul accesibil), competența magistratului (cunoașterea legii și a dosarului), imparțialitatea acestuia față de părți, timpul acordat acestora în exprimarea poziției procesuale, punctualitatea, accesul la propriul dosar, accesul în sălile de judecată și condițiile materiale din acestea.

Metodologia

Ancheta s-a desfășurat în luna decembrie 2009. Instrumentul de cercetare, chestionarul, a fost aplicat la un număr de 584 de subiecți, selectați aleator la ieșirea din sala de judecată, folosind procedura pasului statistic de eșantionare.

Structura eșantionului

Din cei 584 de respondenți, 350 sunt de sex feminin, iar 222 sunt de sex masculin, 12 chestionare având valori lipsă a variabilei gen.

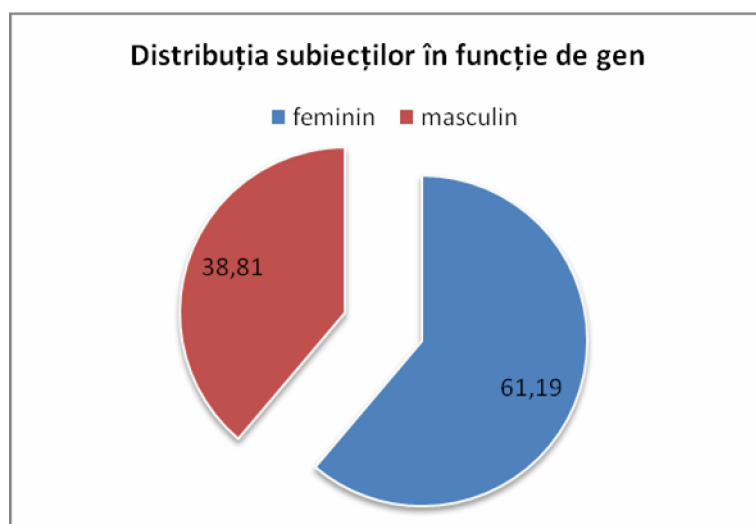


Fig. 1. Genul subiecților

Vârsta medie a respondenților este de 45,71 de ani, cu o divianță standard de 14,53. Vârsta minimă înregistrată este de 18 ani, iar cea maximă este de 81 de ani.

Nivelul de instrucție al respondenților este destul de ridicat, doar 12,5% dintre aceștia nu au 12 clase absolvite, iar cei cu studii superioare înregistrează un procent de 35,6%. În ceea ce privește statusul ocupațional, un număr mare îl reprezintă pensionarii (fig. 3), dintre aceștia, 89,2% fiind implicați în procese civile, 86,3% având rolul de parte în proces.

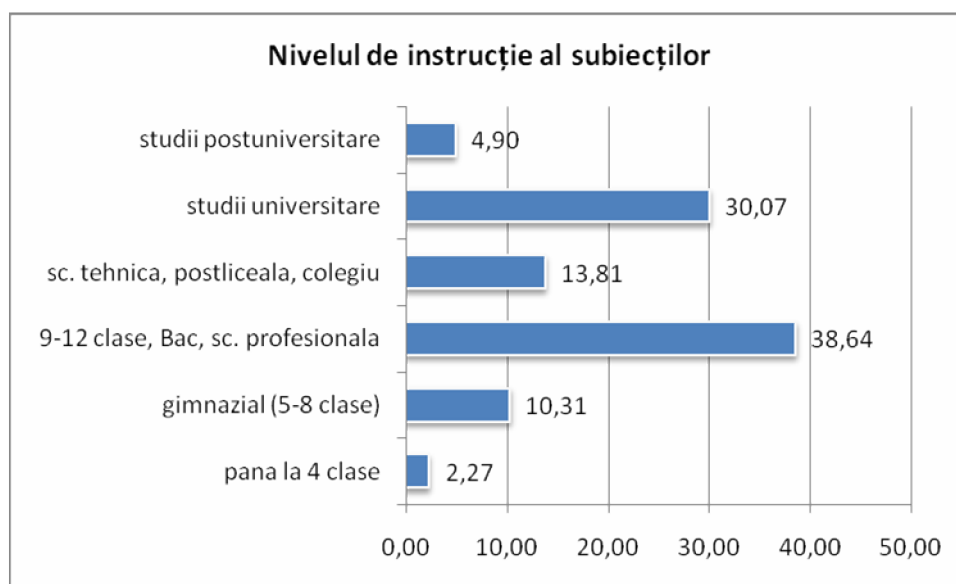


Fig. 2. Distribuția subiecților în funcție de nivelul de instrucție

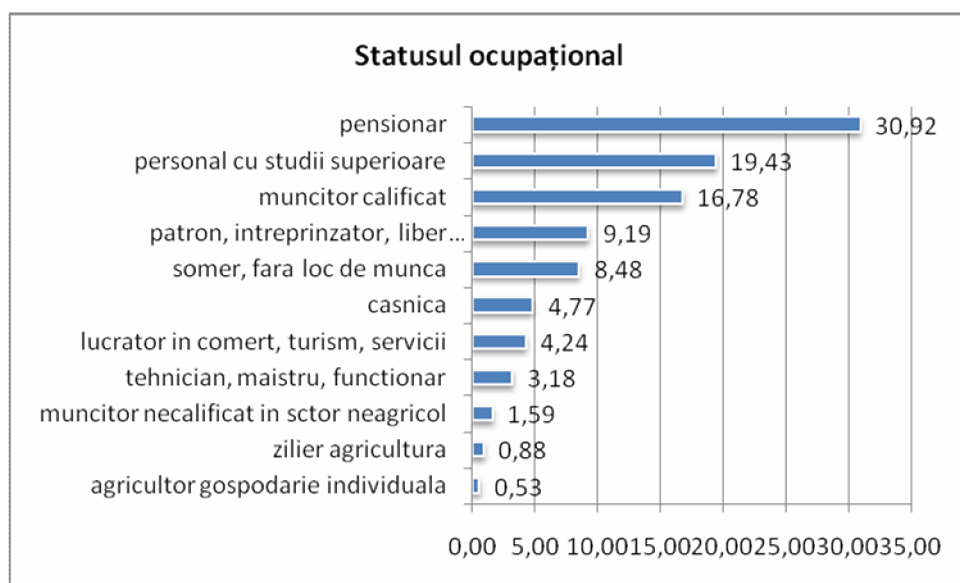


Fig. 3. Distribuția subiecților în funcție de statusul ocupațional

Referitor la statusul marital, 66,8% dintre subiecți sunt căsătoriți sau trăiesc în uniune consensuală, iar 33,2% nu au un partener de viață, fie sunt necăsătoriți, fie sunt divorțați, văduvi sau separați. Majoritatea subiecților chestionați sunt de naționalitate română.

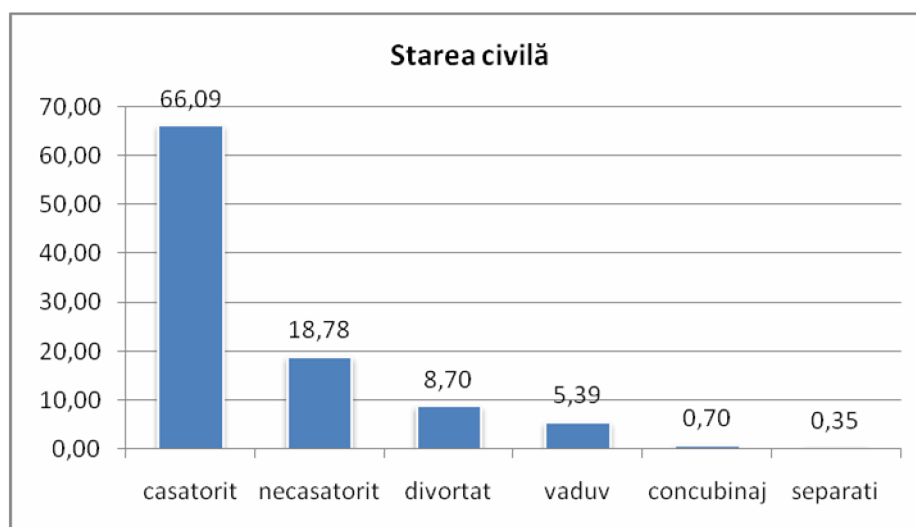


Fig. 4. Distribuția în funcție de starea civilă

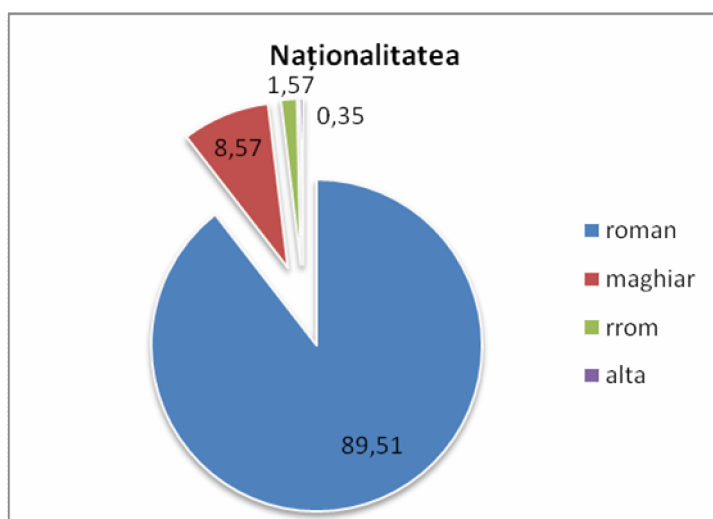


Fig. 5. Distribuția în funcție de naționalitate

REZULTATE

Cel mai scăzut nivel de încredere este înregistrat în cazul autorităților centrale precum Parlamentul, Guvernul, Președinția. Datele confirmă rezultatele obținute în cazul altor sondaje de opinie (Barometrele de Opinie Publică), potrivit cărora nivelul cel mai mare al încrederii populației este în Biserică. Sistemul de justiție ocupă o poziție de mijloc în ierarhia instituțiilor evaluate în ceea ce privește nivelul de încredere al populației, 55,6% dintre subiecți declarând că au puțină încredere.

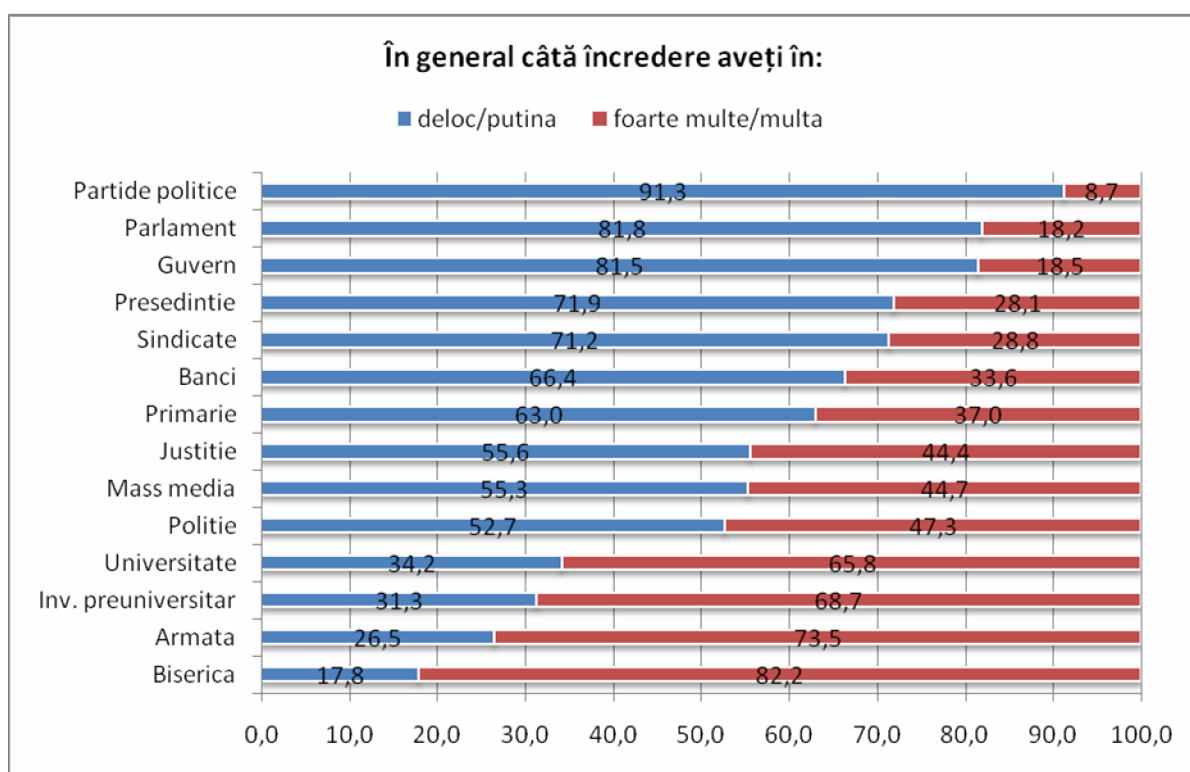


Fig. 6. Nivel de încredere în instituții

Participarea în justiție a subiecților cuprinși în eșantion poate fi caracterizată astfel: majoritatea au un caz la judecătorie, sunt parte în cadrul unui proces, procesul este civil iar hotărârea nu a fost încă pronunțată.

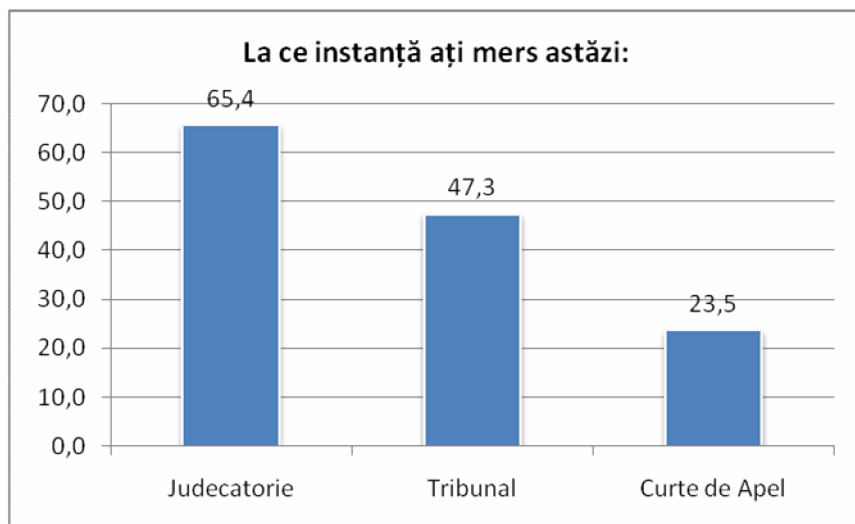


Fig. 7. Instanța la care au avut procesul subiecții

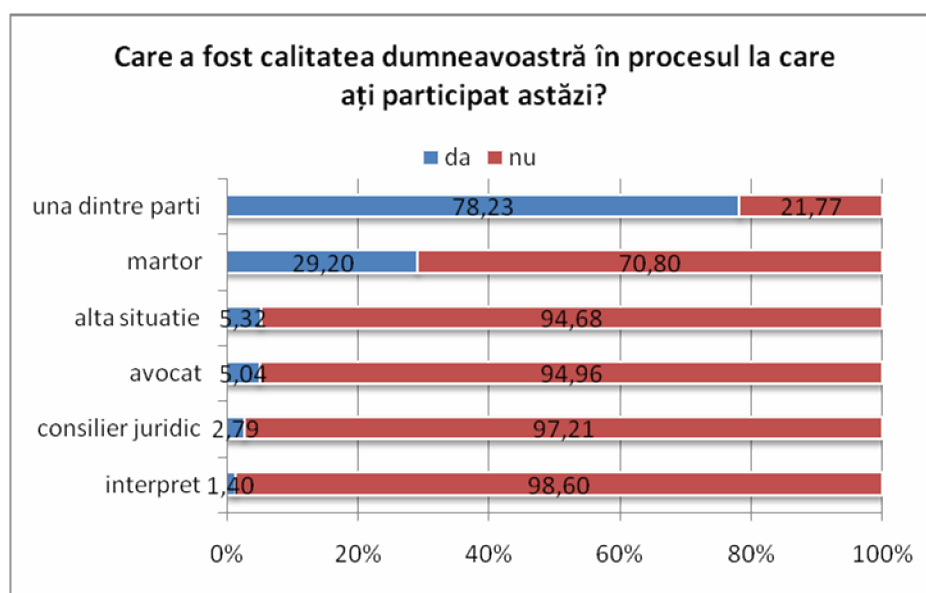


Fig. 8. Rolul în cadrul procesului

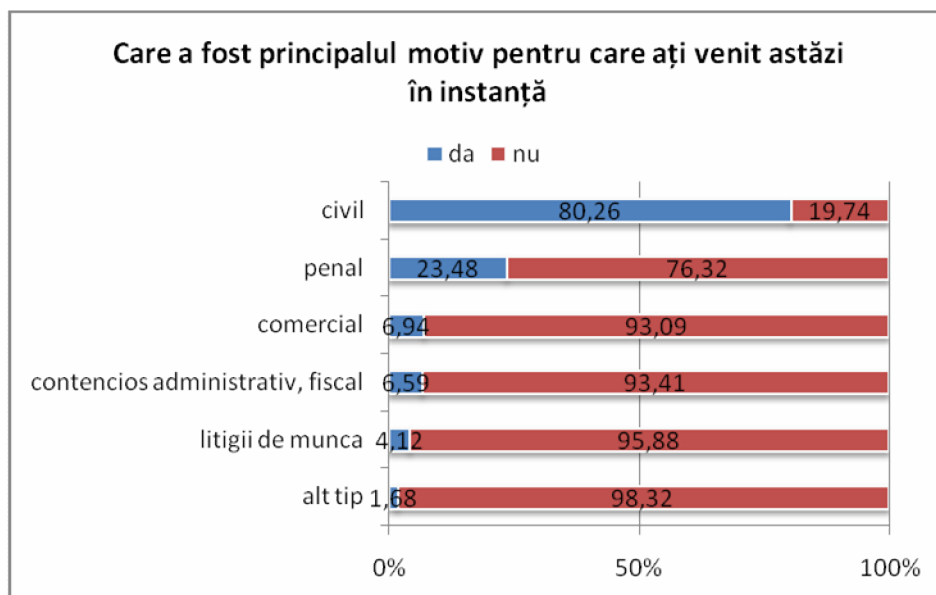


Fig. 9. Tipul procesului

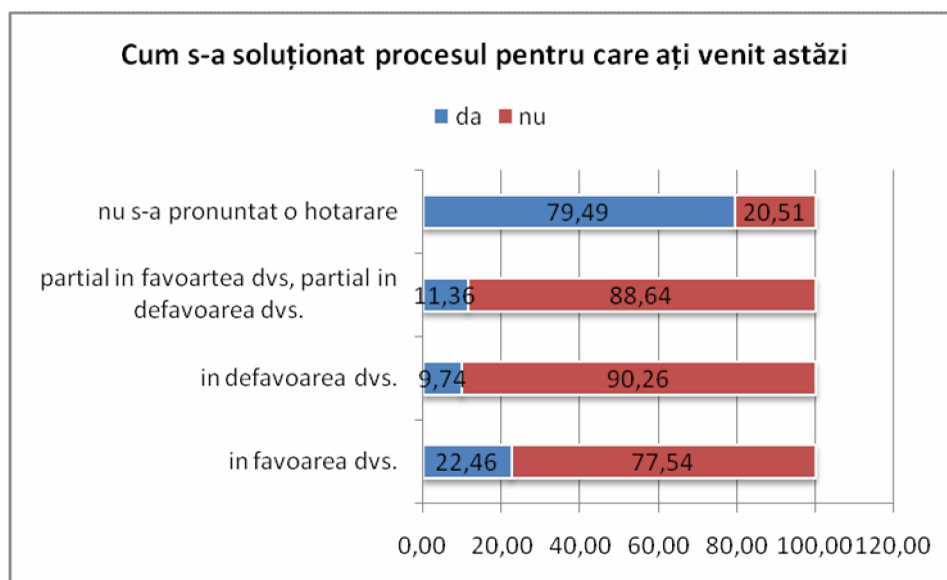


Fig. 10. Modul de soluționare al procesului

Nivelul de satisfacție față de diferitele aspecte caracteristice instanțelor de judecată este destul de ridicat. Valoarea cea mai mare este înregistrată în cazul personalului din instanțe.

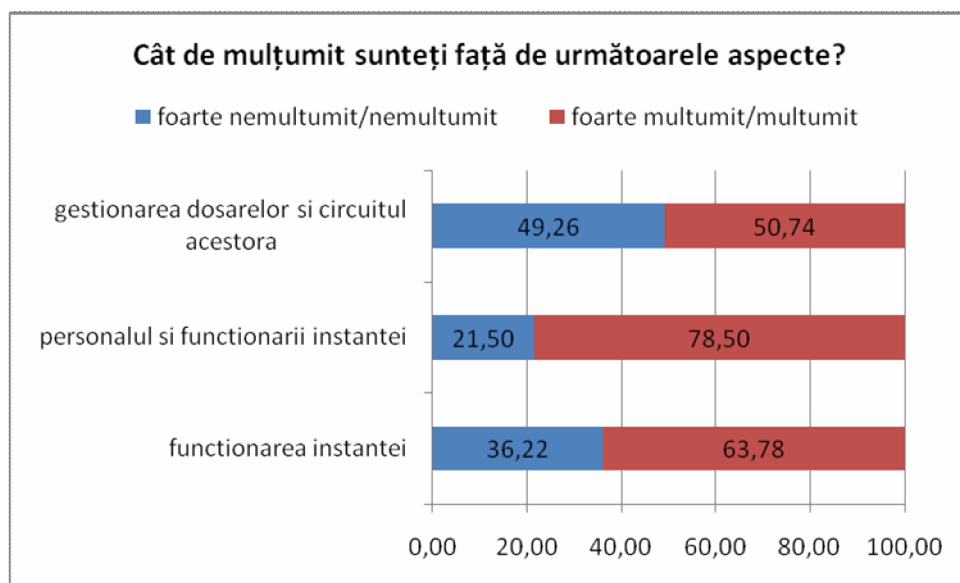


Fig. 11. Gradul de satisfacție față de diferite aspecte ale instanțelor judecătorești

Subiecții apreciază pozitiv activitatea desfășurată în cadrul instanțelor de judecată, comportamentul și atitudinea judecătorilor fiind evaluate ca juste, respectuase, profesioniste.

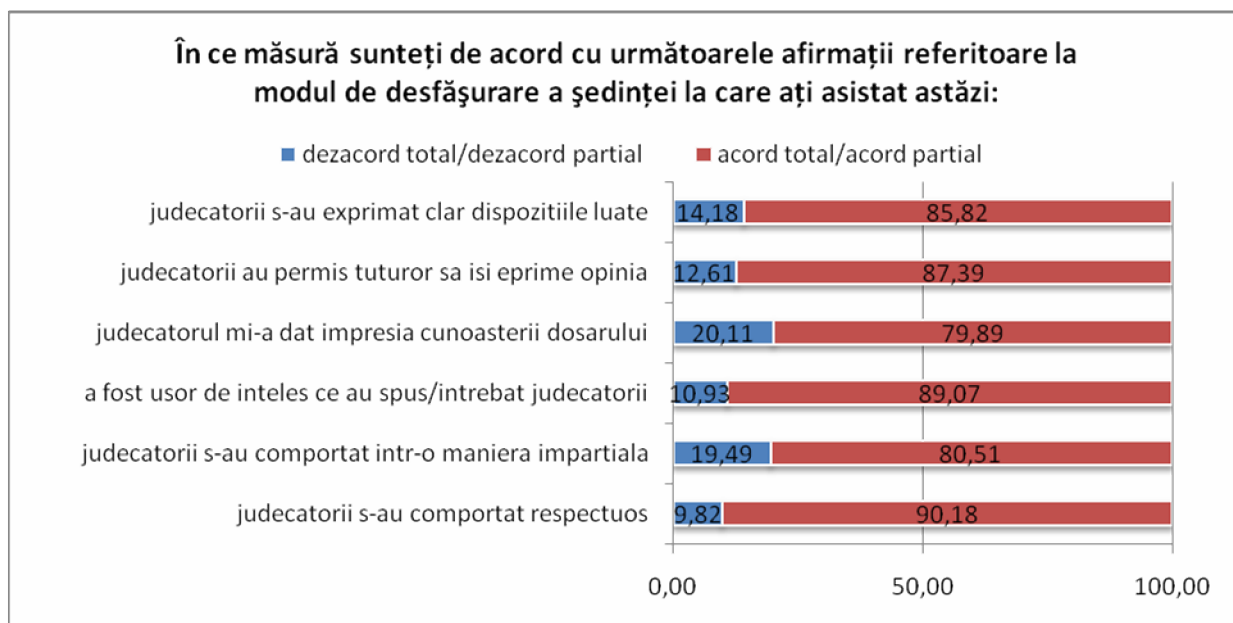


Fig. 12. Aprecierea calității ședinței

Referitor la termenele stabilite într-un proces, subiecții apreciază că numărul cazurilor de soluționat este prea mare în funcție de timpul disponibil pentru acestea. Din acest motiv dosarele nu sunt soluționate rapid, aspect ce influențează negativ opinia față de funcționalitatea instanțelor de judecată.

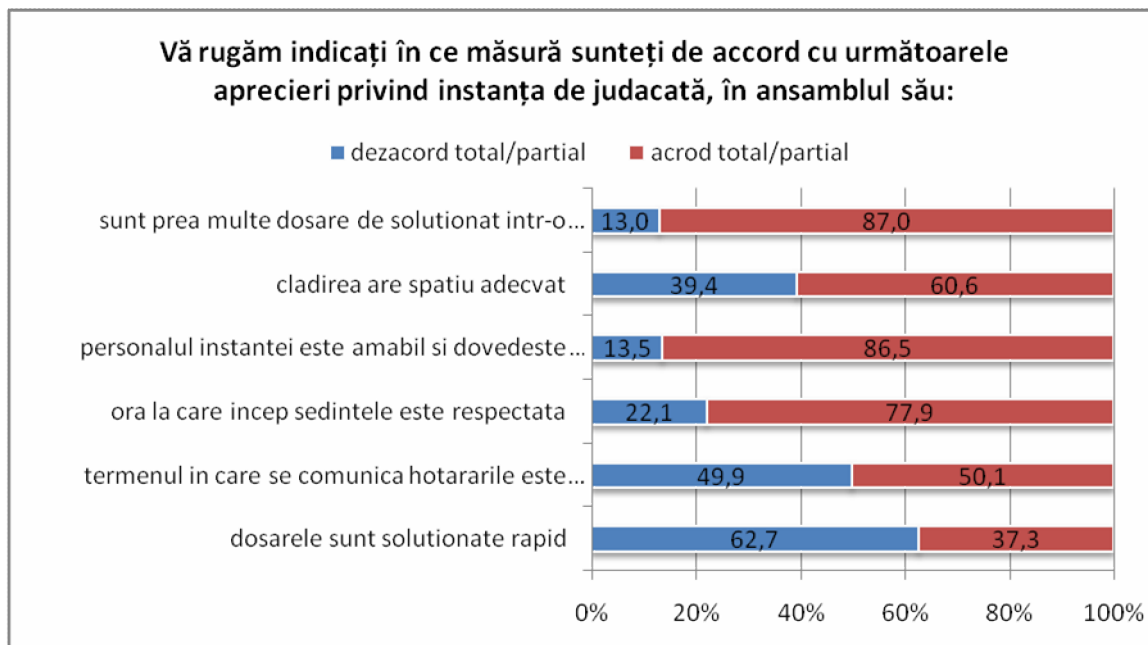


Fig.13. Aprecierea generală a calității serviciilor din instanțele de judecată

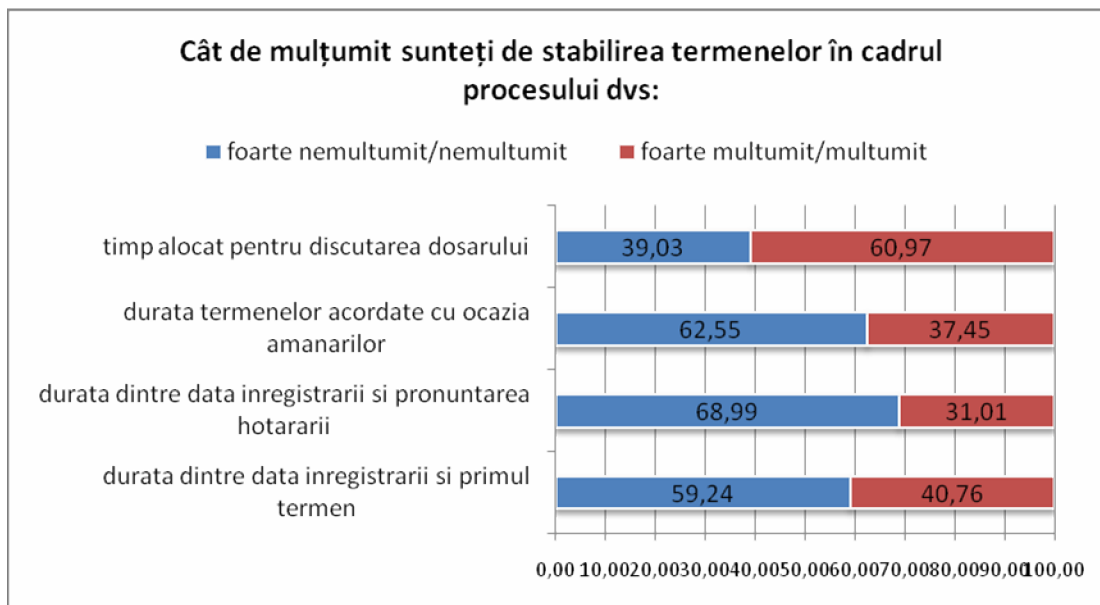


Fig. 14. Gradul de mulțumire față de termenele stabilite

Tabel 1. Valori medii ale participării la procese

	Media	Devianța standard
De câte ori ați venit la această instanță în acest an?	9,33	31,11
În câte procese ați fost implicat ca parte:	3,90	13,47
proces civile	2,94	6,96
proces penale	4,14	11,39
alte tipuri de procese	4,58	17,16
În câte procese ați fost implicat ca martor:	1,48	0,91
proces civile	1,41	0,79
proces penale	1,48	0,85
alte tipuri de procese	1,13	0,35

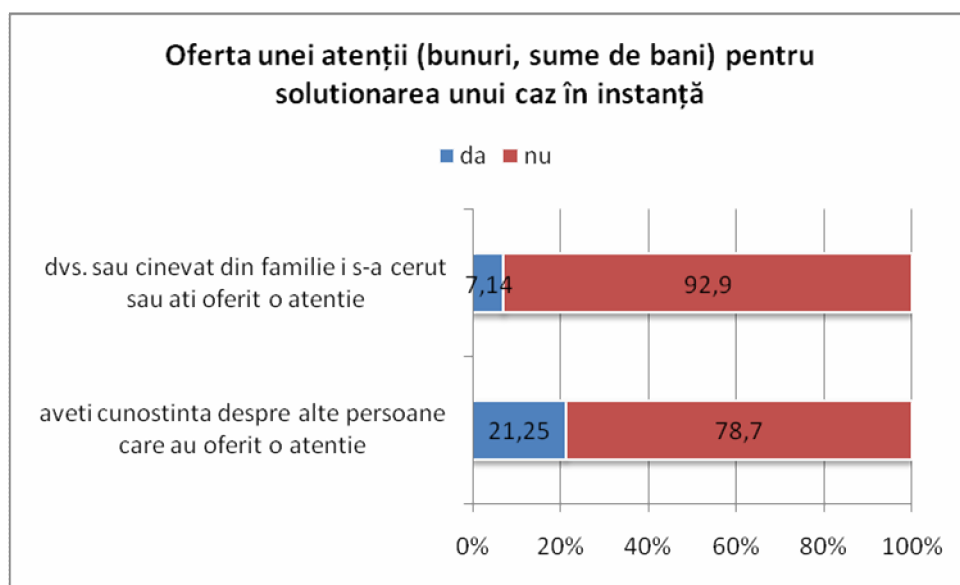


Fig. 15. Corupția sub formă de ofertă a unor atenții oferite pentru soluționarea cazurilor

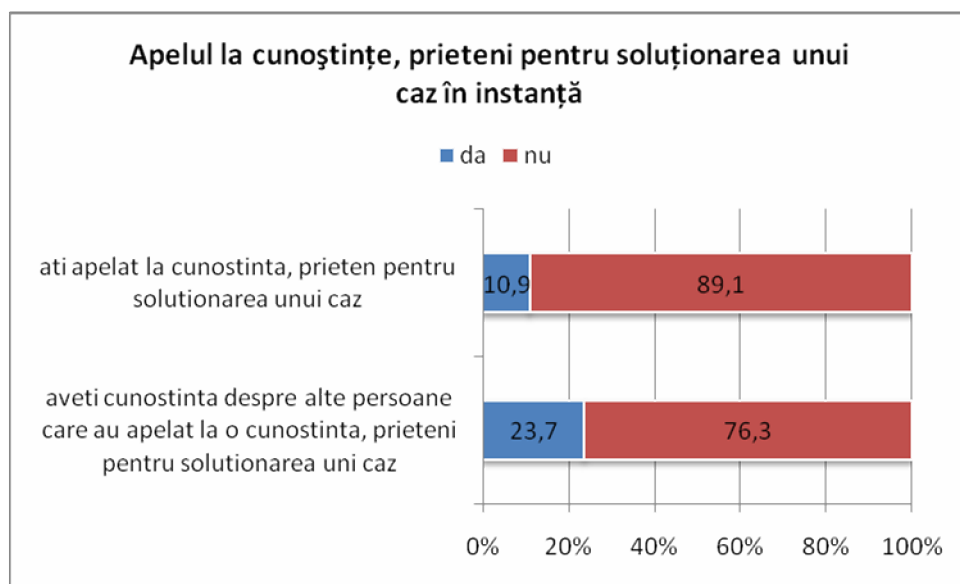


Fig. 16. Corupția sub formă de apel la anumite relații pentru soluționarea cazurilor

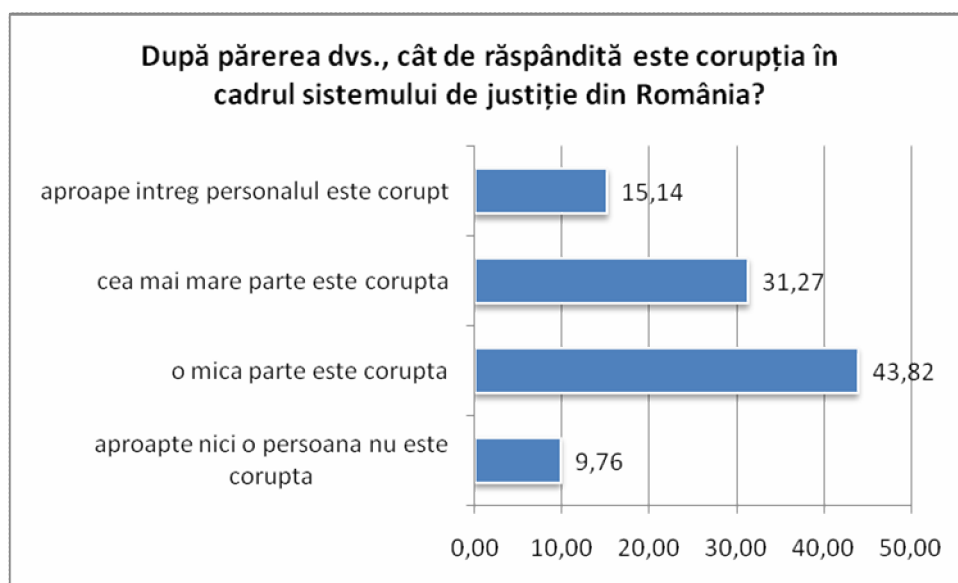


Fig. 17. Apreciere gradului de răspândire a corupției în sistemul de justiție

Nivelul de încredere este influențat de aprecierea gradului de răspândire a corupției în sistemul de justiție ($p < 0,005$). După cum se poate observa și din datele prezentate în tabelul 2, persoanele care consideră că sistemul de justiție este în cea mai mare parte corupt nu au deloc, sau au foarte puțină încredere în instanțele judecătorești. Relația statistic semnificativă ($p < 0,005$) este identificată și în cazul aprecierii evoluției modului de funcționare al sistemului de justiție (vezi tabelul 3). Astfel 39,1% dintre cei care consideră că majoritatea personalului din sistem este coruptă, apreciază că modul de funcționare al instanțelor judecătorești s-a schimbat în rău față de anul trecut (2008).

Tabel 2. Nivelul de încredere în instanțele judecătorești în funcție de aprecierea gradului de răspândire a corupției

Cât de răspândită este corupția?		Câtă încredere aveți în instanțele judecătorești?			
		deloc	putina	multa	foarte multa
aproape nici o persoană nu este coruptă	%	,0%	18,8%	60,4%	20,8%
	Rezid.ajust	-2,7	-3,7	3,1	5,7
o mică parte este coruptă	%	1,9%	37,7%	57,5%	2,8%
	Rezid.ajust	-6,1	-2,3	7,1	-1,6
cea mai mare parte este coruptă	%	15,1%	61,2%	23,0%	,7%
	Rezid.ajust	1,3	5,3	-5,0	-2,8
aproape întreg personalul este corupt	%	43,4%	40,8%	9,2%	6,6%
	Rezid.ajust	9,0	-,5	-5,9	,9
% of Total		12,3%	43,6%	39,5%	4,5%

Tabel 3. Relația dintre nivelul de încredere și aprecierea evoluției funcționalității instanțelor judecătorești

Cât de răspândită este corupția?		Comparativ cu anul trecut aveți o părere mai bună sau mai proastă față de funcționalitatea instanțelor judecătorești?		
		mai bună	la fel	mai proastă
aproapte nici o persoană nu este coruptă	%	35,6%	60,0%	4,4%
	Rezid.ajust	3,9	-1,2	-2,3
o mică parte este coruptă	%	17,6%	75,6%	6,7%
	Rezid.ajust	1,0	3,0	-4,7
cea mai mare parte este coruptă	%	7,7%	70,4%	21,8%
	Rezid.ajust	-3,1	,7	2,2
aproape întreg personalul este corupt	%	13,0%	47,8%	39,1%
	Rezid.ajust	-,6	-3,9	5,6
% of Total		15,6%	68,2%	16,3%

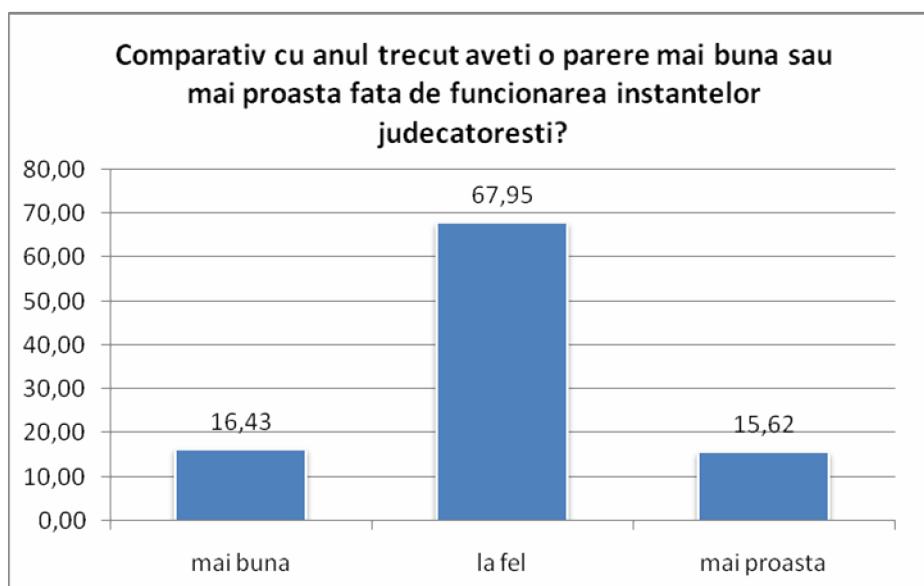


Fig. 18. Aprecierea evoluției sistemului de justiție comparativ cu anul 2008

Aprecierea evoluției modului de funcționare a instanțelor judecătorești nu înregistrează diferențe semnificative statistic în funcție de caracteristici ale subiecților. Tabelul 4 evidențiază o constanță în aprecierea sistemului de justiție, majoritatea subiecților declarând că sistemul funcționează la fel comparativ cu anul trecut (2008). Cu toate acestea, aprecierea unei evoluții negative este semnalată în cazul persoanelor implicate în procese penale, a celor în cazul cărora procesul nu a fost soluționat în favoarea lor și a celor care au cazurile la Tribunal.

Tabelul 4. Aprecierea evoluției modului de funcționare a instanțelor judecătorești în funcție de diferite caracteristici

Caracteristici:	Comparativ cu anul trecut aveți o părere mai bună sau mai proastă față de funcționalitatea instanțelor judecătorești?		
	mai buna	la fel	mai proasta
<i>Rolul în cadrul procesului:</i>			
una dintre parti	16,67	67,24	16,09
martor	11,58	76,84	11,58
<i>Tipul procesului:</i>			
civil	16,58	70,59	12,83
penal	14,67	60,00	25,33
<i>Modul de soluționare a procesului:</i>			
în favoarea dvs.	16,67	66,67	16,67
în defavoarea dvs.	15,15	54,55	30,30
<i>Instanța la care au mers:</i>			
Judecatorie	17,57	68,62	13,81
Tribunal	13,26	65,75	20,99
Curte de Apel	21,84	70,11	8,05

Afirmațiile anterioare sunt susținute și de datele prezentate în tabelul 5, potrivit cărora un nivel mai mare al nemulțumirii față de modul de funcționare al instanțelor este înregistrat în cazul persoanelor implicate în procese penale și cei care nu au beneficiat de o soluționare favorabilă a procesului. Date similare sunt înregistrate și în cazul gradului de mulțumire față de personalul și funcționarii instanței (în procent de 14,7% se declară foarte nemulțumiți cei care nu au procesul soluționat în favoarea lor, comparativ cu 1,3% respondenți foarte nemulțumiți ai căror proces a fost soluționat în favoarea lor; 8,4% dintre cei care au un proces penal se declară foarte nemulțumiți). Acest trend este identificat și în cazul gradului de mulțumire față de modul în care instanța gestionează dosarele și circuitul acestora: 17,6% dintre persoanele în cazul cărora procesul nu a fost soluționat în favoarea lor se declară foarte nemulțumiți, și doar 3,8% sunt foarte nemulțumiți dintre cei care au avut procesul soluționat în favoarea lor; 19,5% dintre cei care sunt implicați în procese penale se declară foarte nemulțumiți, comparativ cu cei 10,7% dintre cei implicați în procese civile care se declară foarte nemulțumiți.

Tabelul 5. Gradul de mulțumire față de funcționalitatea instanțelor judecătorești în funcție de diferite caracteristici

Caracteristici:	Cât de mulțumit sunteți de funcționarea instanței?			
	foarte nemulțumit	nemulțumit	mulțumit	foarte mulțumit
<i>Tipul procesului:</i>				
civil	9,78	24,45	61,37	4,40
penal	13,10	34,52	47,62	4,76
<i>Modul de soluționare a procesului:</i>				
in favoarea dvs.	7,32	20,73	59,76	12,19
in defavoarea dvs.	20,60	50,00	26,47	2,94

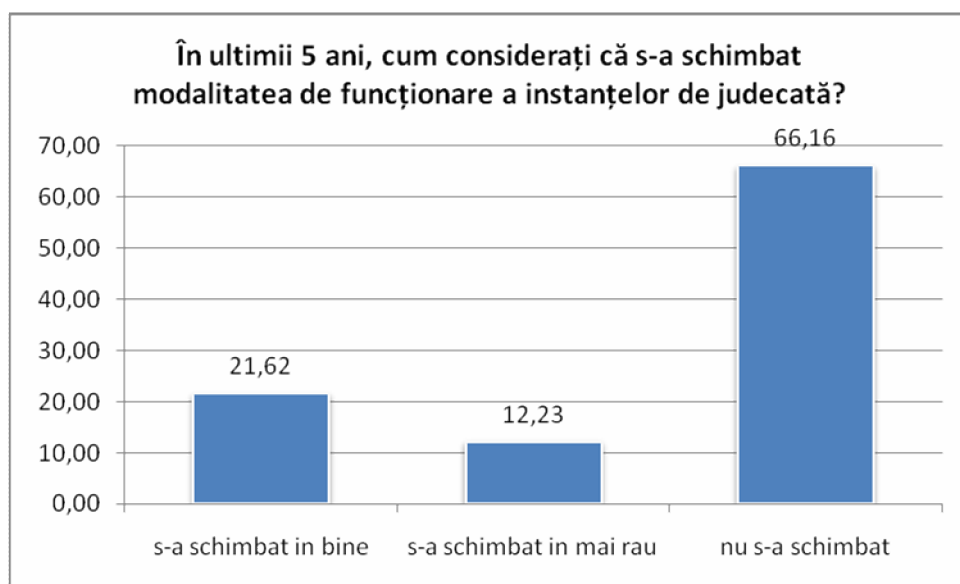


Fig. 19. Aprecierea evoluției sistemului de justiției în ultimii 5 ani

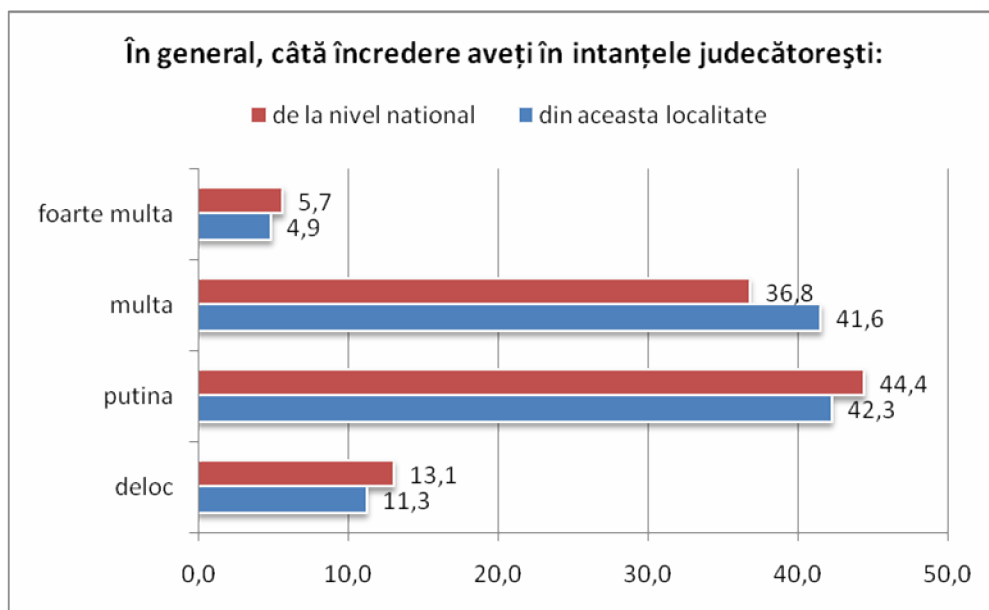


Fig. 20. Niveluri ale încrederii în sistemul de justiție

În ceea ce privește nivelul încrederii în instanțele judecătorești înregistrat în funcție de anumite caracteristici ale subiecților, diferențe semnificative au fost identificate în cazul tipului procesului în care sunt implicați ($p < 0,005$) și a modului de soluționare a procesului, și anume soluționarea în defavoarea persoanei ($p < 0,005$). Astfel, pe baza datelor cuprinse în tabelul 6, putem afirma că un nivel mai scăzut al încrederii în justiție este specific persoanelor implicate în procese penale și a celor care au pierdut procesele. În cazul celorlalte variabile, cu toate că nu au fost identificate relații semnificative, se poate observa că un nivel mai mic al încrederii este caracteristic persoanelor implicate în procese comerciale și de contencios administrativ, iar un nivel ridicat al încrederii este înregistrat în cazul persoanelor implicate în procese în domeniul litigiilor de muncă. De asemenea, un nivel mai mare al încrederii este raportat și de către cei care au fost martori în cadrul unui proces (52,83% declară că au foarte multă/multă încredere), iar cei care sunt parte într-un proces sunt mai puțin încrezători în sistemul justiției (56,23% declară că nu au deloc sau puțină încredere).

Tabel 6. Niveluri ale încrederii în instanțele judecătorești în funcție de anumite caracteristici ale respondenților:

Caracteristici:	<i>Câtă încredere aveți în instanțele judecătorești?</i>			
	deloc	puțină	multă	foarte multă
<i>Instanța la care au mers:</i>				
Judecătorie	8,96	44,78	42,54	3,73
Tribunal	17,48	37,38	38,83	6,31
Curte de Apel	1,12	48,31	43,82	6,74
<i>Rolul în cadrul procesului:</i>				
una dintre părți	14,2	42,0	39,4	4,30
martor	3,77	43,40	47,17	5,66
<i>Tipul procesului:</i>				

civil	10,78	40,20	44,61	4,41
penal	23,17	40,24	32,93	3,66
comercial	4,35	52,17	39,13	4,35
contencios administrativ, fiscal	0,00	70,83	8,33	20,83
litigii de muncă	0,00	41,67	50,00	8,33
<i>Modul de soluționare a procesului:</i>				
în favoarea dvs.	6,25	41,25	42,50	10,00
în defavoarea dvs.	39,39	36,36	21,21	3,03

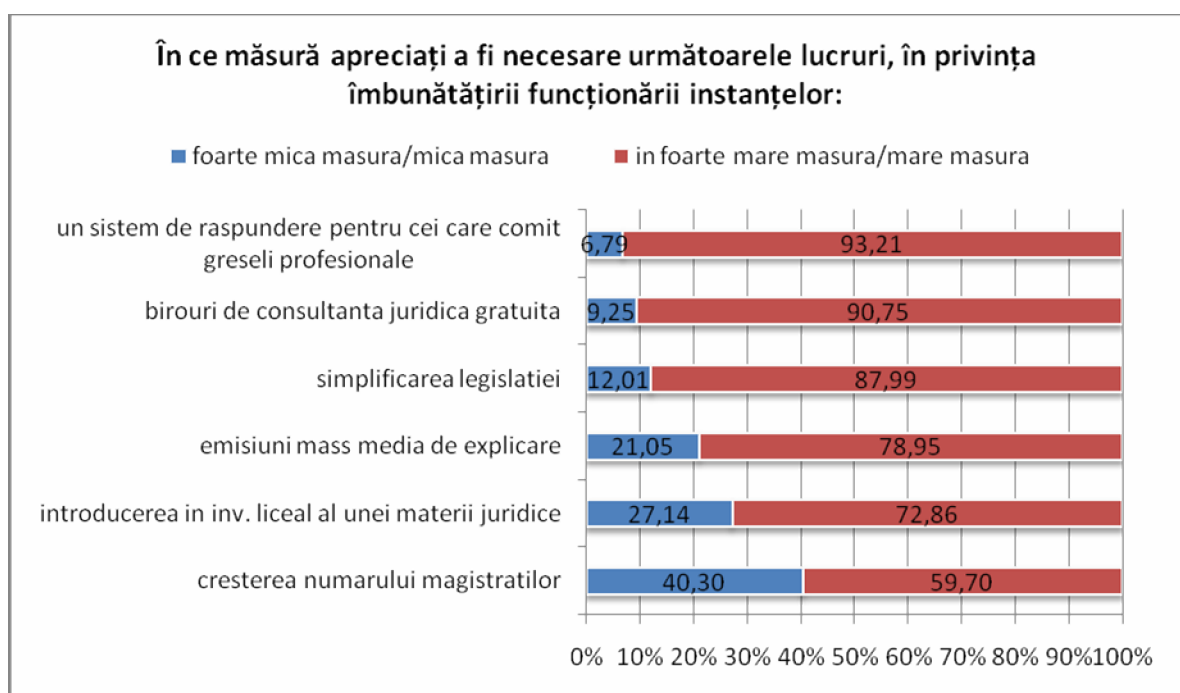


Fig. 21. Evaluarea îmbunătățirilor necesare creșterii funcționalității sistemului de justiție

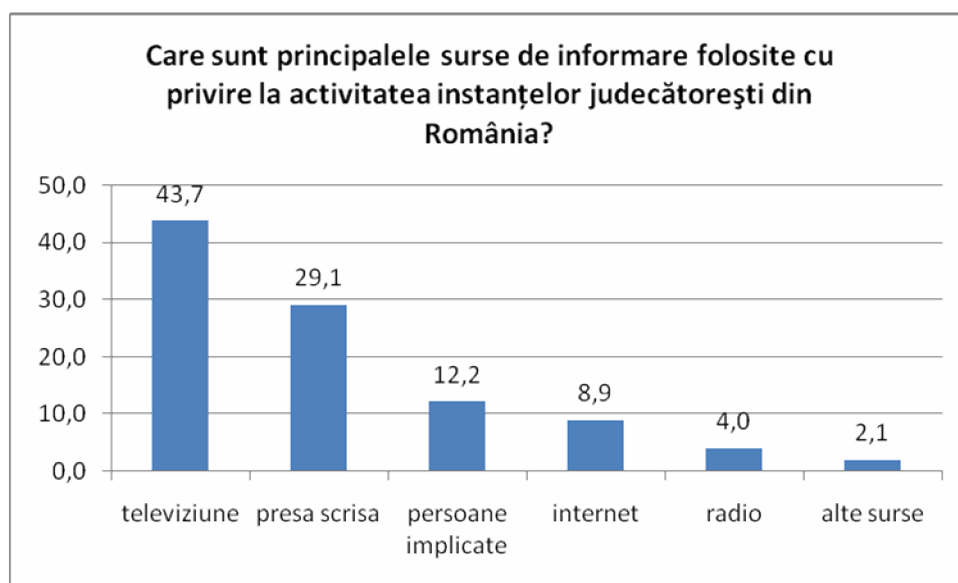


Fig. 20. Sursele de informare cu privire la sistemul de justiție